

5. МЕТОД ЗА ДАТИРАНЕ НА СЪБИТИЯТА

Бяха обработени няколко десетки големи исторически текста. Когато текстовете описват събития от епохата на XVI–XX в., принципът на затихване на честотите се потвърди. Оттук произтича методиката на хронологически правилното подреждане на „глава – поколение“ в текста или в набора от текстове, където този порядък е нарушен или неизвестен. Да разгледаме съвкупността от „глави – поколения“ на летописа X и по някакъв начин да го номерираме. За всяка „глава“ $X(Q)$ пресмятаме числото $K(Q, T)$ при зададената номерация на „главата“. Числата $K(Q, T)$, с променливи Q и T , естествено се подреждат в квадратна матрица $K\{T\}$, с размери $n \times n$, където n е броят на „главите“. В идеалния теоретически случай честотната матрица $K\{T\}$ има вида, показан на рис 5.25.

На рис. 5.25 под главния диагонал има нули, на главния диагонал е разположен абсолютният максимум във всеки ред. След това всяка графика, във всеки ред, монотонно намалява, затихва.

Аналогична картина на затихването се наблюдава и за стълбовете на матрицата. Това означава, че честотата на използваните в „главата“ $X(Q)$ имена с по-ранен произход също намалява при отдалечаването на поколенията T (породило тези имена) от фиксираното поколение Q .

За оценка на скоростта на затихване на честотата е удобно да се използва усреднена графика:

$$K_{\{\text{сред}\}(T)} = \frac{\text{Сума на величините } K(Q, P), \text{ където } P - Q = T}{n - T}$$

В тази формула сумирането се извършва по всички двойки (Q, P) , за които разликата $P - Q$ е фиксирана и равна на T . С други думи, графиката $K_{\{\text{сред}\}(T)}$ се получава с усредняване на матрицата $K\{T\}$ по нейните диагонали, успоредни на главния. Тя изобразява „усреднен ред“ или „усреднен стълб“ на честотната матрица. Тук T се изменя от 0 до $n-1$.

Разбира се, експерименталната графика може да не съвпада с теоретичната.

Ако изменим номерацията на „главите“ на летописа, числата $K(Q, T)$ също се изменят, доколкото възниква преразпределение на „имената, появяващи се за първи път“. Следователно, честотната матрица $K\{T\}$ и нейните елементите се изменят. Ще изменяме номера на „главите“ с помощта на различни размествания s . Всеки път изчисляваме новата честотна матрица $K\{sT\}$, където sT е новата номерация, съответстваща на разместването s . Ще